

Doelen en thema's LEADER Utrecht Oost 2023-2027

Hoofddoel: *Het aanjagen van innovaties voor een toekomstbestendig platteland met robuuste natuur, duurzame landbouw, een lokale, circulaire voedsel economie en sterke sociale verbindingen.*

Thema's:

1. Vernieuwende boeren en pioniers op erf en landschap:

Het aanjagen van pioniers en innovaties voor een transitie naar een natuurinclusieve en duurzame, klimaatadaptieve vorm van landbouw, landschapsbeheer en -gebruik. Ondersteunen van ondernemers en inwoners op en rondom het boerenerf met aandacht voor zorg, sociale cohesie en wonen.

Toelichting:

Het thema 'pioniers op erf en landschap' gaat over nieuwe vormen van agrarisch ondernemerschap in combinatie met de actuele uitdagingen op het gebied van landbouw, klimaat, energie en voedsel. Het ondersteunen van systeemherstel van water, bodem en natuur en adaptatie naar het veranderende klimaat zijn daarbij belangrijke onderleggers. In dit thema staat alles op en rondom het boerenerf centraal. Zowel boeren die door willen gaan, als boeren die stoppen, als nieuwe (niet-agrarische) initiatieven die ruimte zoeken op het platteland.

Het inzetten op multifunctioneel gebruik van grond, vastgoed en productiemethoden moet makkelijker worden. Dit kan ook tot uiting komen in de gastvrijheidseconomie; waar we in willen zetten op beleving en koppeling van voorzieningen. Kijkend naar wat LEADER kan bijdragen zijn dat experimenten met nieuwe teelten, gezamenlijk beheer, nieuwe vormen van samenwerking, verdienmodellen en lokaal voedsel. Daarbij is educatie van groot belang om de afstand tussen dorp en platteland, boer en burger te verkleinen.

Dit thema is onder te verdelen in de volgende actielijnen:

1.1 Landschapsinclusief boeren. De transitie of verandering van het huidige agrarische verdienmodel naar een model waarbij de boer actief bijdraagt aan, bodem- en waterbeheer, landschapsbeheer en of natuurbeheer en –ontwikkeling, bijvoorbeeld door middel van agroforestry, waterberging, innovatief beheer voor doelsoorten zoals weidevogels of bepaalde teelten die nieuw zijn voor het gebied. Het gaat om verbreding van agrarische bedrijven. Hieronder vallen ook nieuwe verdienmodellen op landgoederen, en verbreding of verandering van de activiteiten voor verduurzaming/instandhouding van het landgoed.

1.2 Vernieuwende woonvormen. VAB (vrijkomende agrarische bebouwing), wooncommunities, knarrenhofjes, tiny houses, nieuwe zorgvormen die ontwikkeld worden op het platteland. En dit niet alleen op het boerenerf in enge zin.

1.3 Kennisuitwisseling. Het doorontwikkelen en verduurzamen van de bedrijfsvoering, nieuwe manieren voor omgaan met ziekten en plagen, ontwikkelen van een nieuw of ander verdienvermogen, technische innovaties zoals digitale oplossingen voor natuurbescherming in de agrarische bedrijfsvoering, educatieprogramma's op het erf.

Voorbeelden/ beoogde resultaten:

- Ontwikkeling van verdienmodellen rondom voedselbossen, agroforestry, nieuwe technieken en nieuwe teelten;

- Ruimte voor water- en bodemleven, door bijvoorbeeld chemische gewassenbescherming te vervangen door meer natuurvriendelijke vormen van preventie of plaagbeheersing;
- Bodemverbetering en/of waterbesparing en -berging;
- Multifunctioneel ruimtegebruik waar nieuwe vormen van wonen, zorg en landschapsbeheer verkend worden;
- Het verdienvermogen van natuurinclusief en systeemrobuust landschapsbeheer verkend wordt;

2. Identiteit van streek en mens:

Aandacht voor lokaal cultureel erfgoed, beleefbaar landschap en recreatieve voorzieningen met aandacht voor toegankelijkheid, saamhorigheid en identiteit van het gebied. Het faciliteren van een lokale economie die floreert met een gedeelde gebiedsidentiteit, producten van lokale bodem en een veilige ondernemingsomgeving.

Toelichting:

Om de sterke gemeenschapszin te behouden is het essentieel dat we elkaar blijven ontmoeten. Dat willen we steeds meer koppelen aan duurzame en gezonde initiatieven zodat de identiteit van de regio in zijn geheel versterkt en doorleeft wordt. Door elkaar te blijven ontmoeten verkleinen verschillen en kunnen de diverse groepen in de samenleving elkaar helpen en inspireren. In dit thema staat alles op en rondom de versterking van de sociaalgeografische identiteiten in het gebied centraal. Dit thema is onder te verdelen in de volgende actielijnen:

2.1 Belevingslijnen die in het landschap aanwezig zijn, zoals de Eem, de (Kromme) Rijn, de Grebbelinie, de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de Romeinse Limes en de Utrechtse Heuvelrug. Met arrangementen voor recreatie om het landschap op een kwalitatieve, duurzame en inclusieve manier te beleven. Denk hierbij aan verduurzaming van initiatieven, bundelen van verschillende ondernemers tot totaalbelevingspakketten, bereikbaarheid te voet, per fiets, en spreiding van toerisme in tijd- en ruimte.

2.2 De mens geïnspireerd. Initiatieven die de sociale cohesie en verbinding verbeteren. Zowel de saamhorigheid in kernen, als de verbinding tussen stad en platteland, het ondersteunen van vrijwilligersinitiatieven die voor verbinding tussen mensen onderling en de mens en het gebied zorgen. Initiatieven zoals plekken waar je gecombineerde functies kunt toepassen (bijvoorbeeld wonen, zorg/dagbesteding met nieuwe vormen van voedselproductie), verkleinen van verschillen.

2.3 Erfgoed. De toegankelijkheid en beleefbaarheid van het cultureel en militair erfgoed in het gebied. Open monumenten, oude dorpsgezichten, gecombineerde functies in gebouwen, meer tonen van het verleden, kunst in de openbare ruimte.

Voorbeelden/ beoogde resultaten:

- Sturen op evenredige verspreiding van recreatiedruk;
 - Bewust en duurzaam gedrag van recreanten én bewoners wordt gestimuleerd;
 - Bevorderen van de beleving van de “beleeflijnen” in het landschap (incl. erfgoed) met integrale / totaalpakketten voor recreatie waarbij ondernemers samenwerken;
 - Meerdere functies en verschillende lokale identiteiten bij elkaar worden gebracht / verschillende bevolkingsgroepen bij elkaar worden gebracht.
-

3. Lokale en gezonde voedsel economie:

Faciliteren van de opschaling van een circulaire en lokale voedselketen waarbij gezondheid van mens en systeem centraal staat, met aandacht voor de verbinding tussen boer en burger. Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod, boer en burger door kennis te delen en nieuwe fysieke verbindingen te maken

Toelichting:

Als regio willen we goed voorbereid zijn op de toekomst. In dit thema staat alles op en rondom de versterking van een lokaal en gezond voedsel(systeem) centraal. Voedsel wat lokaal wordt verbouwd en via slimme, korte ketens bij de lokale consument belandt, op grotere schaal dan tot op heden gebeurt. Er zijn al veel bestaande netwerken, zoals Lokaal Voedsel Utrecht, met veel kennis en energie. Het is voor LEADER belangrijk om dat te benutten en die kennis ook te blijven delen. LEADER focust zich met name op initiatieven ter *opschaling* op de volgende thema's:

3.1 Korte ketens en circulair. Hierbij ligt de focus op de consumentenkant en logistiek, waarbij producenten en verkopers beter op grotere schaal met elkaar verbonden zijn. De keten wordt verkort en producten en reststromen worden efficiënt ingezet en/of gekoppeld aan "buurinitiatieven". Bijvoorbeeld slimme circulaire initiatieven waarbij ophalen en bezorgen van grondstoffen/voedsel gecombineerd wordt. Het stimuleren van de (afzet van) gezond lokaal voedsel (op school). Transparantie van de keten wordt verhoogd en de lokale keten wordt op innovatieve manieren opgeschaald.

3.2 Waardering van (nieuwe) lokale producten: alternatieve producten en nieuwe teelten (zoals bijvoorbeeld, maar niet exclusief noten, natte teelt, teelt voor de bouw), nieuwe verdienmodellen daarin voor telers, bijdragen aan de regionale voedselstrategie, teelten die bijdragen aan een klimaat-adaptieve landbouw.

3.3 Verbinding boer-burger. Burgers krijgen een beter begrip van het vak "boeren", door het faciliteren van een positief sociaal netwerk tussen producent en afnemer. Via voedsel en recreatie. Recreanten uit de stad, nieuwkomers op het platteland – zowel stedelingen als statushouders – zijn welkom. Het liefst dienen deze projecten een sociaalmaatschappelijk doel, zodat goede aansluiting wordt gevonden op het thema 'Pioniers op erf en landschap'.

Voorbeelden/ beoogde resultaten:

- Verkorten van de voedselketen met een aantoonbaar verdienmodel ('gezonde' bedrijfseconomie);
- Het vergroten van de consumentenkring die lokaal en afvalvrij koopt;
- Reststromen bij producenten in de regio worden ingezet en er wordt gestreefd de kringloop te sluiten.
- Een toekomstbestendige teelt die nog niet eerder in het gebied is gedaan.